

Introductie, voorbereidend - en verwerkingslesmateriaal

Rietveld & De Stijl

Groep 7 en 8

Beste docent,

Voorafgaand aan het museumbezoek introduceer je Rietveld en De Stijl aan de leerlingen. Misschien zijn jullie al bezig met een project over dit onderwerp? In dit bestand vind je een aantal ideeën en lessuggesties om de leerlingen te kunnen voorbereiden op het museumbezoek of om het bezoek na te bespreken.

- **Stap 1 introductie Rietveld en De Stijl**

Bed, lamp, douche, kast, kleren, tas, fiets: elke dag gebruik je ontzettend veel voorwerpen. Heb je je wel eens afgevraagd waar die voorwerpen vandaan komen en wie ze bedacht heeft? De meeste gebruiksvoorwerpen worden in fabrieken gemaakt, in grote hoeveelheden. Je kunt ze kopen in winkels. Soms worden voorwerpen met de hand gemaakt en bestaat er maar één van.

Wie bedenkt deze voorwerpen? Ze zijn bedacht door vormgevers, ontwerpers of kunstenaars. En het huis waarin je woont? Dat wordt bedacht door een architect. Kent iemand een ontwerper, architect of kunstenaar? Zou je zelf iets willen ontwerpen? Of heb je zelf wel eens iets ontworpen of gemaakt?

Achtergrondinformatie; Gerrit Rietveld, wie is dat eigenlijk?

Gerrit Rietveld is meer dan 100 jaar geleden in Utrecht geboren. Zijn vader was meubelmaker en na de basisschool ging Rietveld aan het werk in de timmerwerkplaats van zijn vader. Hij leerde daar meubels maken met veel tierelantijntjes, dikke stoffen bekleding en veel krullen. Dit soort meubels met allemaal versiersels waren toen Rietveld jong was in de mode. In de huizen stonden in die tijd allemaal van dit soort meubels. Het waren donkere huizen met zware, massieve meubels die een meubelmaker met de hand moest maken. Rietveld wilde iets anders.

Hij vond het belangrijk dat er veel licht en ruimte in een huis zou zijn, volgens hem zouden mensen zich dan veel fijner voelen. En hij wilde meubels maken die machinaal geproduceerd konden worden. Rietveld maakte dus stoelen, tafels, kasten... maar ook huizen!

Het beroemdste huis dat hij ontworpen heeft staat in Utrecht. In dit huis uit 1924 heeft een familie gewoond (Truus, Binnert, Hanneke en Marjan). Nu is het een museum, het hoort bij het Centraal Museum en je kunt het bezoeken met school of als je je opgeeft voor een rondleiding. Niet alleen de buitenkant van het huis lijkt op de meubels van Rietveld, ook de binnenkant! Zouden jullie in zo'n huis willen wonen?

Tip! Laat de leerlingen een afbeelding zien van de [Rood-Blauwe Stoel](#).

Achtergrond informatie; De Stijl, wat voor stijl is dat eigenlijk?

Het huis en de rood-blaue stoel van Rietveld zijn dé iconen van *De Stijl*, de kunstbeweging die 100 jaar geleden werd opgericht, maar 14 jaar bestond en de wereld veranderde. De stroming is vernoemd naar het in 1917 in Leiden opgerichte tijdschrift *De Stijl*. Dit blad werd opgericht door kunstenaar en publicist Theo van Doesburg. De belangrijkste leden van *De Stijl* waren Theo van Doesburg, Piet Mondriaan, Vilmos Huszár, Bart van der Leek, J.J.P. Oud, Jan Wils, Robert van 't Hoff, Gerrit Rietveld en Georges Vantongerloo. Hoewel er van het tijdschrift *De Stijl* nooit meer dan 300 exemplaren verkocht werden, had het een grote invloed op de kunst in Nederland en daarbuiten

De leden van *De Stijl* streefden naar een radicale hervorming van de kunst en de

manier waarop mensen woonden. Rietveld e.a. kunstenaars van *De Stijl* vonden het belangrijk dat mensen ruimte en licht in hun huis hebben.

Hun doel was een universele beeldtaal te creëren die gebaseerd was op de wetten die het universum beheersen. Het universele karakter zou regionale en nationale verschillen opheffen. Uiteindelijk werkten zij enkel met primaire kleuren (rood, geel en blauw), wit, zwart, grijs en horizontale- en verticale-lijnen.

Tip! Kijk samen met de leerlingen deze video over De Stijl van het Klokhuis:
http://player.ntr.nl/index.php?prid=NPS_1194915&width=430&height=241&showTitlebar=false

Meer weten over Rietveld en De Stijl?

Op deze website vind je alles over Rietveld: <http://www.gerrit-rietveld.nl/leven.html>

Op de site van entoen.nu vind je allerlei video's over Rietveld en De Stijl:
<http://www.entoen.nu/stijl>

Andere moderne stoelen gemaakt door tijdsgenoten van Rietveld komen in deze stoelendans voorbij: https://www.youtube.com/watch?v=N41x3D_bnFs

Opdrachten; ter voorbereiding op het bezoek

Ter voorbereiding op het bezoek zouden jullie een aantal opdrachten kunnen doen. Hieronder volgen enkele suggesties.

Tijdlijn

Wat gebeurde er allemaal in 1924? Maak een tijdlijn van het jaar 1924 en plaats op de tijdlijn alle belangrijke en leuke gebeurtenissen uit dat jaar. De tijdlijn is een (getekende) lijn met daarop de dagen en maanden van het jaar. De gebeurtenissen kan je laten zien door ze op te schrijven, te tekenen of door bijvoorbeeld een plaatje te plakken.

Het Rietveld Schröder huis werd in 1924 gebouwd, voor die tijd (en misschien nu nog steeds) een ongelooflijk modern bouwwerk. Maar hoe zag het leven er in 1924 eigenlijk uit? Wat droegen de mensen? Hoe zagen meubels van andere ontwerpers eruit? Welke huizen zal je om je heen? Wat aten de mensen? Was het druk op straat? Waren er auto's en hoe zagen die eruit?

Maak een Toneelstuk

Gerrit Rietveld en Truus Schröder hebben veel dingen samen bedacht, onder andere het Rietveld Schröder huis. Hierover is al eens een toneelstuk gemaakt door theatergroep Koper.

Truus had bepaalde wensen over hoe zij wilde wonen en besprak dat met Gerrit. Waarschijnlijk was het ook zo dat ze elkaar heel erg leuk vonden (dat weten we niet helemaal zeker maar Gerrit ging wel bij Truus wonen toen zijn vrouw overleed).

Kunnen jullie een gesprek tussen Gerrit en Truus (dialoog) schrijven? Dat gesprek gaat dan over hoe het Rietveld-Schröder huis er uit moest gaan zien. Van dit gesprek maak je een toneelstuk.

- **Stap 2 bezoek**

Bezoek aan het Centraal Museum; Rietveld&De Stijl.
Van te voren bespreekt u met de leerlingen de huisregels, zie bijlage.

- **Stap 3 Verwerking**

Bespreek het bezoek samen na:
Hebben jullie iets nieuws ontdekt?
Hebben jullie dingen in het echt gezien die je al kende?
Wat vond je het gaafst/meest bijzonder aan het bezoek?

Opdrachten; ter verwerking van het bezoek

Ter verwerking van het bezoek zouden jullie een aantal opdrachten kunnen doen.
Hieronder volgen enkele suggesties.

Maak het na!

Hoe zouden de tijdgenoten van Rietveld dit schilderij gemaakt hebben? Zouden ze dezelfde kleuren en vormen gebruiken? Maak het schilderij na, maar dan zoals zij dat zouden doen!

Een mooi voorbeeld is De fluitspeler van Abraham Bloemaert, die vind je hier:

<http://centraalmuseum.nl/ontdekken/object/2688/>

Natuurlijk kan je ook een ander schilderij kiezen van onze website, www.centraalmuseum.nl, klik op 'ontdekken'.

Eenvoudige vormen en kleuren

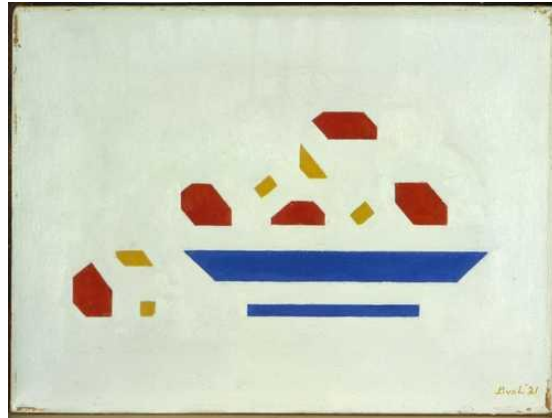
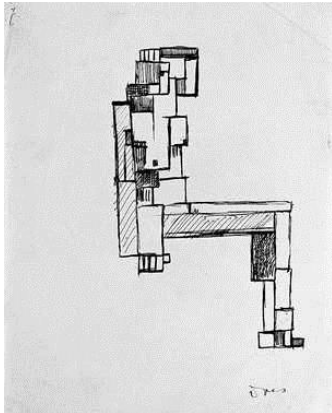
Rietveld was niet de enige in zijn tijd die gebruik maakte van eenvoudige vormen en zo weinig mogelijk kleur. Hij was lid van De Stijl, een groep kunstenaars en ontwerpers die gebruik maakte van de primaire kleuren zoek op wat de primaire kleuren zijn, gecombineerd met zwart, wit en grijs en zo eenvoudig mogelijke vormen.

Piet Mondriaan was ook lid van De Stijl en dus net zoals Rietveld gek op eenvoudige vormen en weinig kleur. Vanuit de ideeën van De Stijl probeerde hij een boom te schilderen. Dat deed hij in kleine stapjes. Een voorbeeld van hoe hij dat deed zie je hierboven.

Wat is het?

Maar er waren meer collega's van de Stijl, die van alles in eenvoudige vormen probeerden te gieten, bijvoorbeeld Theo van Doesburg [links] en Bart van der Leek [rechts] hieronder. Zie je wat het is? Wat maakten zij?

Fietsroute

Maak een fietsroute langs de huizen van Rietveld in Utrecht.

In heel Nederland, maar ook verder in Europa vind je huizen en gebouwen die Rietveld ontworpen heeft. Omdat Rietveld in Utrecht woonde zijn er in de stad en in de plaatsen rondom Utrecht veel gebouwen te vinden die hij ontworpen heeft.

Hieronder vind je een aantal adressen van gebouwen of huizen die Rietveld ontworpen heeft. Jullie zijn misschien al naar het Rietveld-Schröderhuis geweest of er lang gefietst. Maar hoe zien de andere gebouwen eruit?

Zoek plaatjes en foto's van de door Rietveld ontworpen gebouwen en huizen en maak een kaart met een fietstocht langs deze plekken. Geef over ieder gebouw en huis extra informatie aan de fietser. Let op de veiligheid van de fietser! Misschien kun je de route samen met iemand gaan fietsen.

Adressen;

Door Rietveld ontworpen in Utrecht:
Chauffeurswoning, Waldeck Pyrmontkade 20, Utrecht
Huis Theissing, Breitnerlaan 11, Utrecht
Huis Muus, Breitnerlaan 9, Utrecht
Flats Toermalijnlaan, Utrecht
Flats Robijnhof, Utrecht

Door Rietveld ontworpen een eindje verder:
Robert Schumannstraat 13-19, Utrecht
Woning Bolte, Groenekansegweg 33, de Bilt
Woning van Laar, Groenekansegweg 37, de Bilt
Woning Sceffer, Groenekansegweg 39, de Bilt

Niet door Rietveld ontworpen, dit was de werkplaats waar Rietveld werkte:
Meubelwerkplaats, Adriaan van Ostadelaan 93, Utrecht

Zoek uit!

Is er veel veranderd sinds Rietveld de huizen liet bouwen? Hoe zou je dat kunnen uitzoeken en kan je dat uitzoeken en aan de klas laten zien?

Materialen nodig;

Kaart van Utrecht en/of google maps.

Wat kost een Rietveld meubel?

Hier zie je een prijslijst die Rietveld ongeveer in 1923 opstelde. Omdat het een beetje moeilijk te lezen is, hieronder nog een keer de prijzen op een rijtje:

CENTRAAL MUSEUM

©2016

Stoel	f 15,--
Stoel	f 16,--
Stoel	f 18,--
Tafel	f 23,--
Kinderstoeltje	f 20,--
Kinderstoel	f 30,-- of f 55,--
Trekkar	f 35,-- of f 70,--
Lamp	f 35,--
Stoel fijnere Uitvoering	f 22,50

De prijzen zijn in guldens. (de euro werd in 2002 ingevoerd)

Reken uit!

- Kan jij omrekenen wat de prijzen in euro's zouden zijn?
- Kan je aangeven hoeveel duurder de meubels nu zouden zijn?

Kaas kostte in 1920 ongeveer € 0,88 per kilo, suiker € 0,47 per kilo, margarine € 0,38 per kuipje, gewone thee € 0,11 per pakje. Maar wat kosten deze producten nu?

